

« آینده در محاصره تاریکی: فروپاشی نظام آموزش در افغانستان » یادداشت مفهومی

مقدمه:

نظام آموزشی به عنوان ستون فقرات توسعه هر جامعه، نقش کلیدی در توانمندسازی افراد، کاهش فقر، تقویت انسجام اجتماعی و پیشرفت اقتصادی ایفا می کند. در افغانستان، نظام آموزشی پس از سال 2001 با حمایت گسترده جامعه جهانی شاهد پیشرفت های چشمگیری بود، اما بازگشت طالبان در آگست 2021 و سیاست های محدودکننده آنها، به ویژه ممنوعیت آموزش دختران و تغییرات در نصاب تعلیمی، این نظام را در معرض فروپاشی قرار داده است. این سمینار آنلاین با هدف بررسی ابعاد مختلف این بحران، تحلیل تبعات آن و ارائه راهکارهایی برای آینده برگزار می شود.

زمینه و منطق برگزاری:

نظام آموزشی افغانستان طی دو دهه (2001-2021) با حمایت جامعه جهانی، از جمله کمک های مالی و فنی، دستاوردهای قابل توجهی نظیر افزایش دسترسی به آموزش، به ویژه برای دختران، و توسعه زیرساخت های آموزشی کسب کرد. با این حال، بازگشت طالبان و اعمال سیاست های سخت گیرانه، از جمله ممنوعیت تحصیل دختران بالاتر از صنف ششم و تغییرات نصاب تعلیمی به سمت آموزش های صرفاً مذهبی، نظام آموزشی را به سوی فروپاشی سوق داده است. این تغییرات نه تنها با معیارهای جهانی آموزش مدرن مغایرت دارد، بلکه توانایی پاسخگویی به نیازهای آینده افغانستان را ندارد.

این سمینار با هدف تحلیل عمیق این مسائل، بررسی تبعات درازمدت فروپاشی نظام آموزشی، مرور تاریخچه و دستاوردهای گذشته، و ارزیابی پیامدهای سیاسی، اجتماعی، حقوقی و اقتصادی این بحران برگزار می شود. همچنین، این برنامه به دنبال ایجاد گفتگومانی تخصصی برای جلب توجه جامعه جهانی و نهادهای داخلی به ضرورت بازسازی نظام آموزشی مدرن و فراگیر است.

اهداف سمینار

- ❖ تحلیل تبعات درازمدت فروپاشی نظام آموزشی: بررسی تأثیرات محدودیت های آموزشی، به ویژه بر دختران، بر توسعه اجتماعی، اقتصادی و انسانی در افغانستان.
- ❖ مرور تاریخچه نظام آموزشی و دستاوردهای 2001-2021: ارزیابی پیشرفت های نظام آموزشی پس از سقوط طالبان در سال 2001 و نقش جامعه جهانی در این دستاوردها.
- ❖ ارزیابی پیامدهای سیاسی، اجتماعی، حقوقی و اقتصادی: بررسی تأثیرات حذف آموزش مدرن بر ثبات سیاسی، انسجام اجتماعی، رعایت حقوق بشر و توسعه اقتصادی.
- ❖ ارائه راهکارهای عملی: پیشنهاد سیاست ها و راهبردهایی برای بازسازی نظام آموزشی با توجه به نیازهای مدرن و معیارهای جهانی.

محورهای بحث و ساختار سمینار:

❖ تبعات درازمدت فروپاشی نظام آموزشی:

- تشدید چرخه فقر و افزایش ازدواج های زود هنگام و کار کودک به دلیل محرومیت از آموزش.
- کاهش مشارکت زنان در توسعه اجتماعی و اقتصادی و تأثیر آن بر تولید ناخالص داخلی.
- خطر پرورش نسلی با تفکر محدود و عدم توانایی رقابت در بازار جهانی.

❖ تاریخچه نظام آموزشی و حمایت های جامعه جهانی (2001-2021):

- بازسازی نظام آموزشی پس از سقوط طالبان در سال 2001 با کمک های مالی و فنی بین المللی.
- افزایش دسترسی به آموزش، به ویژه برای دختران، و تأسیس هزاران مکتب و دانشگاه.
- چالش های باقی مانده، از جمله کمبود معلمان زن و زیرساخت های آموزشی در مناطق روستایی.

❖ تبعات سیاسی، اجتماعی، حقوقی و اقتصادی فروپاشی نظام آموزشی:

- سیاسی: کاهش مشروعیت طالبان در سطح بین المللی به دلیل نقض حقوق بشر و عدم پایبندی به تعهدات جهانی.

- اجتماعی: افزایش شکاف جنسیتی، تضعیف انسجام اجتماعی و رشد تفکرات افراطی.
- حقوقی: نقض کنوانسیون‌های بین‌المللی مانند کنوانسیون حقوق کودک و پیمان بین‌المللی حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی.
- اقتصادی: کاهش نیروی انسانی متخصص، فرار مغزها و تشدید بحران اقتصادی.

❖ نقد نصاب تعلیمی طالبان:

- حذف دروس علوم پایه و جایگزینی آن‌ها با مضامین مذهبی، که توانایی پاسخگویی به نیازهای مدرن جامعه را ندارد.
- عدم تناسب نصاب تعلیمی با معیارهای جهانی و تأثیر آن بر آینده نسل جوان.

فرمت:

- ❖ مدت زمان: ۲ ساعت، شامل سخنرانی کلیدی، بحث پنل و پرسش و پاسخ.
- ❖ پلتفرم: زوم، با پخش زنده در وبسایت ابتکار برین برای توسعه و کانال‌های رسانه‌های اجتماعی برین.
- ❖ گرداننده توسط کارشناسان ابتکار برین برای توسعه برای اطمینان از گفت‌وگوی فراگیر و سازنده هدایت می‌شود.

نتایج مورد انتظار

- ❖ افزایش آگاهی عمومی و بین‌المللی: جلب توجه جامعه جهانی به بحران آموزشی در افغانستان و ضرورت اقدام فوری.
- ❖ ارائه تحلیل جامع: تولید دانش تخصصی در مورد تبعات فروپاشی نظام آموزشی و تأثیرات آن بر آینده افغانستان.
- ❖ تدوین راهکارها: پیشنهاد سیاست‌های عملی برای بازسازی نظام آموزشی با تأکید بر برابری جنسیتی و آموزش مدرن.
- ❖ تقویت فشارهای بین‌المللی: تشویق نهادهای جهانی برای اعمال فشار دیپلماتیک و اقتصادی بر طالبان جهت احیای حق آموزش.

پیام کلیدی:

فروپاشی نظام آموزشی در افغانستان نه تنها آینده نسل جوان این کشور را به خطر می‌اندازد، بلکه ثبات سیاسی، انسجام اجتماعی و توسعه اقتصادی منطقه را تهدید می‌کند. نصاب تعلیمی کنونی طالبان، با تأکید یک‌جانبه بر آموزش‌های مذهبی و محرومیت دختران از تحصیل، نمی‌تواند نیازهای مدرن جامعه افغانستان را برآورده کند. جامعه جهانی، نهادهای مدنی و نخبگان افغانستان باید برای بازسازی یک نظام آموزشی فراگیر، مدرن و عادلانه متحد شوند تا آینده‌ای روشن برای این کشور تضمین شود.

مخاطبان هدف

- ❖ سیاست‌گذاران و دیپلمات‌های بین‌المللی
- ❖ سازمان‌های غیردولتی و نهادهای حقوق بشری
- ❖ پژوهشگران، اساتید دانشگاه و فعالان آموزشی
- ❖ جامعه مدنی و دیاسپورا
- ❖ رسانه‌ها و عموم مردم

دعوت به اقدام

ابتکار برین برای توسعه از ذینفعان دعوت می‌کند تا در این گفت‌وگوی حیاتی برای جلب حمایت جهانی برای نجات نظام آموزشی مشارکت کنند. این برنامه گامی در راستای احیای امید و ساختن آینده‌ای روشن برای نسل‌های آینده این کشور خواهد بود. از طریق همکاری و نوآوری، این سمینار به ایجاد جوامعی ایمن‌تر و منسجم‌تر کمک خواهد کرد.